

„STUDIA I MATERIAŁY”, t. 2
STANISŁAW AUGUST I JEGO RZECZPOSPOLITA.
DRAMAT PAŃSTWA, ODRODZENIE NARODU

Redakcja naukowa
Angela Soltys, Zofia Zielińska

ANEKSY

ANNEX

ISBN 978-83-7022-199-7
ARX REGIA® WYDAWNICTWO ZAMKU KRÓLEWSKIEGO W WARSZAWIE – MUZEUM
ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE – MUZEUM 2015

INDEKS OSÓB

Indeks nie uwzględnia Katarzyny II, Stanisława Augusta, nazwisk zawartych w tytułach publikacji naukowych podanych w przypisach oraz w spisie ilustracji. Nazwiska autorów opracowań i wydawców zaznaczono kursywą.

- Abramowska Janina* 360
Adelung Friedrich 416
Aftanazy Roman 204, 393
Aiguillon Emmanuel Armand de
Vignerot du Plessis de Richelieu,
książę d' 130, 142
Ajewski Konrad 416
Albani Giovanni Francesco 273
Albemarle William Anne Keppel,
hrabia d' 128
Albertrandi (Albertrandy) Antoni 40,
411
Albertrandi (Albertrandy) Jan
Chrzyciel 49, 351, 370, 377
Aleksandrowicz Konstanty 249
Aleksandrowicz Tomasz 363, 366, 377
Aleksandrowska Elżbieta 352, 358
Alembert Jean Le Rond zw. d' 123,
130
Altick Richard Daniel 209
Anakreont 350
Anderson Perry 174
Anhalt-Dessau Leopold Friedrich
Franz 210
Anhalt-Zerbst Johanna-Elisabeth 123
Ankwicz Józef 315, 338
Antici, markizowie 273–274
Antici Filippo 272–274
Antici Tommaso 267, 269, 272–276,
278, 311
Antonini Carlo 274
Apicius Coelius 376
Archetti Giovanni Andrea 401
Arct Michał 256
Aretin Karl Otmar Freiherr von 167,
171
Argenson, René Louis de Voyer
de Paulmy, markiz d' 126
Arnold Paul 40
Askenazy Szymon 52, 299–300,
334–335
Aston Nigel 214
Aubert Joseph 290
Aubry 373, 375
August II Mocny, król Polski, elektor
saski 10, 12, 15, 37–38, 40, 51,
131, 177–178
August III, król Polski, elektor
saski 10–11, 15, 23, 28, 34, 37, 41,
47, 51, 57–58, 69, 86–87, 90, 126,
128, 177, 269, 313, 379, 385, 399
Augustyniak Urszula 215
Aulich 379
Axer Jerzy 285
Azara José Nicolás de 271–272,
277
Bacciarelli Fryderyk 267
Bacciarelli Fryderyka 388, 397,
417
Bacciarelli Marcello 41, 44, 68, 214,
267–269, 272, 274–275, 277–278,
280–281, 286, 365, 370, 373–374,
382, 384–385, 389, 393, 395, 397,
399, 401–415, 418, 422–423, 425,
435–436, 441–443
Badach Artur 433
Baillio Joseph 424–426
Baka Józef 349
Bańkowski Piotr 328
Baraniewski Waldemar 275
Baranowski Andrzej Józef 38

- Barbey d'Aureville Jules Amédée 128
Bariatyński (Bariatinskij) Fiodor
 Siergiejewicz 204
Barroero Liliana 275
Barry Jeanne Bécu, hrabina du 130
Barss Franciszek 162
Barszczewska-Krupa Alina 233
Bartel Oskar 52
Batoni Pompeo 275, 409
Batowski Zygmunt 119, 197, 385,
 390, 414, 416, 420, 433, 441
Bauch Tomas 159
Baudeau Nicolas 142
Bavière de, księżniczka, żona
 „Wielkiego Delfina” – patrz: Marie
 Anne Victoire de Bavière
Bąbel Agnieszka 35
Bąk Stanisław 35
Beales Derek 214
Beauharnais Józefina de 119
Beauharnais Marie-Anne-Françoise
 z d. Chaban, Fanny de 119
Beaumarchais Pierre Augustin 156
Bechon Karol 335
Beckford William 210
Beckoj (Bieckoj, Betskoi) Iwan
 Iwanowicz 132
Beer Adolf 101
Bellotto Bernardo zw. Canalettem 65,
 382
Bendel Krystian 375
Benefial Marco 273
Benisławska Konstancja 354
Benkowitz Karl Friedrich 211
Benoît Gédéon 19, 28–29, 92,
 109–113
Bercé Yves-Marie 174
Berent Waclaw 152
Bernacki Ludwik 47, 228, 351
Bernis François-Joachim de Pierre
 de 269–272, 276–277
Bernoulli Johann 152–153, 436
Bertrand Élie 371–372
Besenval Katarzyna z d. Bielińska 128
Bestużew-Riumin Michail
 Pietrowicz 84
Bezborodko Aleksandr
 Andriejewicz 188–190, 204
Białecki Feliks 375
Bieliński Franciszek 363
Bieliński Stanisław Kostka 315, 363
Bielski Marcin 350
Bieńkowski Ludomir 216
Bigoszevska Wanda 38
Bilbasow Wasilij Aleksiejewicz 81, 86
Biliński Piotr 16
Biron – patrz: Ernst Johann Bühren
Biskupski Stefan 284
Bitner Andrzej 60
Blanckenburgowie 56
Blank Antoni 385
Bober-Jankowska Magdalena 361
Boberska Marta 39
Boberski Wojciech 39
Bobryk Witold 216
Bodike 443
Boeckler (Böckler) Jean-
 -Baptiste 372–374, 376
Boecklerowie 372
Bogucicki Józef 285
Bogucka Maria 63
Bogusławski Wojciech 156, 353
Bohomolec Franciszek 138, 153,
 156, 350–353
Bohuszewicz Stanisław 110
Bolecki Włodzimierz 152
Bolesław Chrobry, król Polski 36,
 389, 396
Boncompagni Ignazio 290
Bonvicini Ubaldo (?) 385, 388–390
Borch Jan 254
Borckowie (Borcke) 56
Borkowska Małgorzata 219
Boscamp-Lasopolski Karol 299–300,
 341
Boucher François 384
Boudard Jean Baptiste 441
Bourdieu Pierre 125

- Bömelburg Hans-Jürgen* 52–53, 58
 Brancas Marie-Angélique Frémyn
 de Moras, księżna de 128
 Branicy 361
 Branicka Aleksandra
 z d. Engelhardt 187, 217, 287
 Branicka Izabela (Elżbieta)
 z d. Poniatowska 153, 196, 199,
 310, 315
 Branicki Franciszek Ksawery 106–109,
 114, 144, 187–188, 191, 217,
 222–223, 225–226, 236, 251–252,
 287, 313, 361
 Branicki Jan Klemens 84, 92, 386
 Brenna Vincenzo 267
 Breteuil, Louis Auguste Le Tonnelier,
 baron de 85
 Bretez Louis 124
Brisville Jean-Claude 123
 Brocchi Ignazio 268
Brock Peter 56
 Brokl Kazimierz 401
 Brudzewscy 56
 Brühl Anna Franciszka z d. Kolowrat-
 -Krakowsky 128
 Brühl Henryk 131, 153
 Buchholtz Ludwig Heinrich 312–314,
 316–317
Buchmann Anna 102
Bues A. 86
 Buffon Georges-Louis Leclerc,
 hrabia de 376
 Bukaty Franciszek 442
 Bułhakowie 61
 Bułhakow Jakow Iwanowicz 305–306,
 324–325
Burdowicz-Nowicki Jacek 38
 Burke Edmund 149, 173, 235, 291
Burton Robert 442
 Burzyński Tadeusz 139
 Butrymowicz Mateusz 224
Butterwick (Butterwick-Pawlikowski)
 Richard 40, 61, 67, 69, 213, 215,
 218, 220–221, 223–224, 227–228,
 232–233, 279, 281, 283–285,
 287–293, 302, 304, 306–307,
 309–310, 312–313
 Butzau Wilhelm, brat Jerzego Henryka
 Butzaua 364
 Butzau Jerzy Henryk 43, 364, 429,
 432
Bużeński Stanisław 299
 Bühler Karl 308
Bystroń Jan Stanisław 57
 Bystrzycki Jowin 370
 Byszewski Arnold 205
 Caché Benedikt de 290
 Camelli – patrz: Comelli
 Campioni Filip Antoni 377–379
 Canaletto – patrz: Bellotto Bernardo
 Canova Antonio 271, 275
Cappelli Adriano 434
 Carolath-Schönaich Friedrich 19
Carsten Francis L. 174
Casagrande Alessandro 415
 Cavaceppi Bartolomeo 271
Cegielski Tadeusz 167–168, 171,
 173–178, 182
 Cezar (Gaius Julius Cezar) 207
Cezary Franciszek 35
Chachulski Tomasz 359
Chadwick Owen 214
Chambers William 210
Chamcówna Mirosława 284–285
 Chamfort Sébastien Roch
 Nicolas 125
 Charton Jakub 375
 Chemineau Louis 121
 Chemineau Marie z d. Duguet 119,
 121, 125
Chiron-Mrozowska Anita 385, 389,
 391, 403, 411, 414
Chmaj Ludwik 56
Chmiel Beata 36, 388
 Chodkiewicz Jan Mikołaj 353
 Chodowiecki Daniel 440
 Choiseul Etienne-François,
 książę de 142

- Choiseul-Praslin César Gabriel,
książę de 133, 135
Chomyn Igor 204, 406
Chotkowski Władysław 219, 283
Chreptowicz Joachim Litawor 327
Chrościcki Juliusz A. 213
Chrystian VII, król Danii 440
Chyb Dariusz 43
Chyczewska Alina 385, 389, 403,
405–406, 408, 410–411
Cichocki Jan August 336
Cieszkowski Krzysztof 213
Cieślak Stanisław 300
Cigoski Kacper 375
Clairon Claire-Josèphe Leiris 119
Clark Neil D.L. 433
Cochin Charles-Nicolas 120
Cognard 375
Collins Jeffrey 269, 270
Colson Jean-François-Gilles 119, 403
Coltman Vicky 270
Combi 35
Comelli (Camelli) Dominik 416, 423
Costantini Ermenegildo 273
Coxe William 153, 170, 436
Cranz Johann Georg 54
Cuvilliers François de Młodszy 434
Czacki Michał 256
Czajewski W. 385
Czaplic Celestyn 352
Czapska Anna – patrz: Przeddziecka
z d. Czapska Anna
Czapski Jerzy 420
Czarnek Mateusz 353
Czartoryscy 10–13, 15–17, 19, 23,
27–31, 35, 39, 48, 52, 58–59,
65–66, 69, 75, 78, 84, 89, 91–92,
102–105, 107, 112, 128–129, 152,
247, 250, 361, 377, 423, 429
Czartoryska Izabela
z d. Flemming 128, 217
Czartoryski Adam Kazimierz 64, 128,
143–144, 152–153, 155, 159, 217,
222, 236–237, 255, 325, 352, 359
Czartoryski August Aleksander 10,
34, 84, 128
Czartoryski Konstanty 10
Czartoryski Michał Fryderyk 10, 17,
66, 69, 84, 128
Czczulin Nikolaj Dimitriewicz 81,
89
Czeniński (Czempiński) Jan
Baptysta 375
Czeniński (Czempiński) Paweł 375
Czeppe Maria 218, 282
Czerniakowska Małgorzata 39
Czerniszewowie 61
Czernyszew Zachar Grigoriewicz 85,
92, 103
Czernyszewowie 103
Czetwertyński Antoni Stanisław 341
Czubiński Antoni 174
Dalberg Karl Theodor 175
Damiens Robert François 140
Dangel (Dangiel) Tomasz Michał 44,
381
Danglowie 415
Danielewicz Iwona 384
Danilczyk Adam 102, 218, 287
Darowski Adam 287
Daszkiewicz Piotr 374
Daulée Jean 399
David Jacques-Louis 268
Dąbrowski Jan Henryk 342
De La Perrière Guillaume 443
Deboli Augustyn Antoni 23, 184–185,
189, 195, 198, 205, 290
Deffand Marie-Anne de Vichy-
-Chamrond, markiza du 119,
123, 125, 134
Degen Franciszek 36
Deisch Matthäus 388, 391
Del Bene-Montegas Karol – patrz:
Montegas Del Bene Karol
Delille Jacques 153
Dembiński Bronisław 257, 300
Dembowski Jan 311, 442
Demkowicz Agata 209

- Denisow Fiodor Pietrowicz 339
Derewianka Omelko 196, 198–199,
202, 208
Desprez Louis-Jean 271
Dębowski Marek 37
Dębska Danuta 376
Dębski Henryk 376
Diderot Denis 119, 123, 136, 139,
168–169, 214
Dietrich Richard 84
Dihm Jan 153, 256
Dłuski Tomasz 241
Dmochowski Franciszek Ksawery 78,
180, 328
Dobijanka-Witczakowa Olga 179
Dogrumowa (d'Ougroumof) Maria
Teresa 76, 143–144
Dolczewski Zygmunt 384
Domagalski K. 371
Dorpowscy 56
Dratz Franc 375
Drozdowski Jan 163
Drozdowski Marian 292
Drozdowski Marian Marek 63, 219,
369
Družbacka Elżbieta 349
Dubois Jean-Baptiste 159
Dufour Pierre 157, 159
Dukwicz Dorota 217
Durini Angelo Maria 386
Dworzaczkowa Jolanta 51, 57
Dydon 415, 441
Dygdała Jerzy 37
Dzieduszycki Antoni 189, 205
Dziekoński Antoni 18
Dzwonkowski Włodzimierz 334–335,
341
Eichler Mathias Gottfried 372
Eisen Jan Jerzy 377
Elżbieta Piotrówna, cesarzowa
Rosji 84–85
Eneas 415
Erdmannsdorf Friedrich
Wilhelm 210
Ernst Johann Bühren (Ernest Jan Biron),
książę kurlandzki 86–87, 89
Ertman Marta 417
Estampes d', hrabiowie 121
Estampes Charlotte-Thérèse d' 120,
126
Estampes Philippe-Charles, markiz de la
Ferté-Imbault, hrabia d' 121–122
Estampes Philippe-Charles hrabia d',
ojciec poprzedniego 122
Eysymont Franciszek 204
Ezechiel 15
Fabijańska-Zurawska Teresa 44
Fabre Jean 73, 126, 128–129, 134,
181, 358
Fagon Guy-Crescent 376
Falckenstein, hrabia – patr: Józef II,
cesarz
Falconieri Lelio 277
Falkenstein Konstantin Karl 181
Falkowski Józef 201
Favras Thomas, markiz de 146
Fea Carlo 271
Federici Carlo 223
Feldman Józef 51
Feliński Alojzy 159
Ferdynand, książę Braunschweig-
-Lüneburg-Wolfenbüttel 175
Ferdynand III, wielki książę
toskański 209, 271
Ferrarese Vincenzo 273
Fersen Iwan Jewstafiejewicz 343
Filangieri Gaetano 144, 235
Filip II, książę orleański 119, 395
Filipow Krzysztof 46
Flaga Jerzy 220
Florija Boris Nikołajewicz 86
Folino Bartolomeo 384, 403, 421
Fontana Giacomo 436
Fontenay Gaspard-François de 128
Fontenelle Bernard le Bovier de 122
Forst-Battaglia Otto 9
Fournier-Sarlovèze Raymond 416
św. Franciszek 283

- Franciszek I, król Francji 42
 Franciszek Ksawery, królewicz polski,
 książę saski – patrz: Ksawery
Freytag Gustaw 172
 Friedrich Jacob Andreas
 Młodszy 433
 Friese (Friesen) Auguste Henri 128
 Fryderyk VI, książę Oldenburga 440
 Fryderyk August, elektor saski 243
 Fryderyk Jagiellończyk, królewicz
 polski 219
 Fryderyk II, król Prus 12, 19, 23–27,
 55, 83, 85, 92–93, 95, 97–98, 101,
 105, 129, 169–172, 175, 177, 209
 Fryderyk Wilhelm, królewicz pruski
 – patrz: Fryderyk Wilhelm III
 Fryderyk Wilhelm II, król Prus 221,
 223, 289, 297, 303, 318, 324, 339,
 342, 438–440
 Fryderyk Wilhelm III, król Prus 211,
 297
Fürnrohr Walter 171
 Gagatkiewicz Walenty 375
Gagliardo John G. 167
 Gagneraux Bénigne 270–271, 276
 Gamrat Piotr 219
 Gawiński Jan 350
 Gawroński Andrzej 370
 Gay, bracia 160
Gazeau Guillaume 42
Geddo Cristina 386
 Gencarelli Elvira 272
 Geoffrin François 121, 126
 Geoffrin Louis-François 125–126
 Geoffrin Marie-Thérèse – patrz: La
 Ferté-Imbault Marie-Thérèse
 Geoffrin Marie-Thérèse
 z d. Rodet 28, 30–31, 117–136,
 138, 142, 269, 381, 391, 403, 429
George Mary Dorothy 440
 Gérard de Rayneval Joseph 142
 Gérault Jean-Claude 142
 Ghigiotti Gaetano 269, 272–273,
 276, 301, 306, 310, 317–318, 370,
 373, 438
 Gibbon Edward 123
Gierowski Józef Andrzej 215
Gieysztor Aleksander 431
 Gilibert Jean Emmanuel 374
 Glasenappowie 56
 Glayre Maurice 290
 Glemp Józef 368
 Głowacki Bartosz 334
Godyń Danuta 119
 Goethe Johann Wolfgang 179, 180
 Golicyn Dmitrij Michajłowicz 88
Goliński Zbigniew 65, 156, 350, 358
 Goltz August Stanisław 58
 Goltz Balthasar 56
 Goltz Elżbieta 56
 Goltz Henryk Młodszy 58
 Goltz Henryk Starszy 56
 Goltz Jerzy Wilhelm 58
 Goltzowie (von der Goltz) 56, 58
Goląbek Marta 385
Golębiowski Łukasz 432
Gomulicki Juliusz Wiktor 160, 357
Gonet Krzysztof 302
 Gorzeński Tymoteusz 226
Góralski Zbigniew 34
Górska Magdalena 434–435
 Grabowscy 55
Grabowska Dorota 168
 Grabowska Elżbieta
 z d. Szydłowska 418
Grabowska-Kuniczuk Agata 35
 Grabowski Ambroży 339
 Grabowski Jan Jerzy 60
 Grabowski Stefan 341
Grabski Andrzej Feliks 81
Grabski Władysław Maria 284
 Grandis Jan Hieronim 385, 390–392,
 411
Grątkowska-Ratyńska Barbara 43
 Greuze Jean-Baptiste 119, 134
 Grimaldi Girolamo 271
 Grimm Friedrich Melchior 136, 139
 Grivelet René 121
Grochulska Barbara 300

- Groskurt Heinrich Paul 40
Gross Heinrich 84
Gröll Michał 156–157, 159–160, 379
Grözinger E. 179
Grużewski Jerzy 60
Grześkowiak-Krwawicz Anna 19, 37, 119, 141, 149, 180, 257, 293, 465
Grzybkowska Teresa 388
Grzybowski Michał 220, 282
Grzymułtowski Stanisław 57, 87, 90, 93
Gumowski Marian 38–39
Gustaw III, król Szwecji 109, 131, 270–271, 276
Gutakowski Ludwik 327
Gutkowski Jerzy 36–37, 43, 388–389, 395, 411, 416
Gutowska-Dudek Krystyna 385, 423
Guttner Jadwiga 230
Guze Justyna 384
Guzek Andrzej Krzysztof 341, 351, 354
Gwagnin Aleksander 350
Habsburgowie 95, 174, 218, 287
Halicz Emanuel 336
Hamilton William 209–210
Hamon Maurice 119–123, 125–126, 129, 131–132, 134–135
Hankowska Romualda 50
Hanson Levett 434
Haroche-Bouzinac Geneviève 424
Harris James 442
Hartung Gottlieb Lebrecht (Lebrecht) 42
Hass Ludwik 175, 372
Helvétius Anne-Catherine d' z d. de Lignville 119
Helvétius Claude Adrien 119
Hempel (Hampel, Hampeln) Franciszek 379
Hennig Jan Ernest 143
Henryk IV, król Francji 73, 135, 267, 389, 424, 426–427
Henryk, książę pruski 105–107, 209
Herakliusz II, car Gruzji 185
Herlitz Johann 381
Herrenschwand Jean-Frédéric 371–373
Hertel Johann Georg 437
Hervey James 376
Hohenzollern Karl 223
Holbach Paul Henri Thiry, baron d' 123
Holke Martin 370
Holtzhey Johann Georg 233
Holzhaeusser Johann Philipp 16, 41–43, 47–49, 411
Horacy (Quintus Horatius Flaccus) 350, 353
Horodyska Ewa 351
Houszka Ewa 420
Hryniewiecki Kajetan 327
Hume David 123
Hus Jan 285
Husarzewski Aleksy 30, 139
Huszczka Krzysztof 9
Igelström Osip Andriejewicz 314, 328, 331, 336
Iwan VI, car Rosji 139
Iwonin Jurij Jewgieniewicz 84
Jackl Jerzy 151
Jacobson Joachim Friedrich 37–38, 179
Jacobson Johann Christian 367
Jagiellonowie 10, 39, 45, 66, 359
Jan III Sobieski, król Polski 163–164, 169, 175, 248–249
Janke Rafał 39
Jankowska Jadwiga 374–375
Jardetzky Oleg 36
Jarzewicz Maciej 430–431
Jasienica Paweł 295
Jasiński Jakub 235, 340–341, 344
Jaucourt Louis de 169
Jaworski Józef 378
Jerzy III, król Anglii 439–440
Jezierska Magdalena z d. Eysymont 357

- Jezierski Franciszek Salezy 161, 285, 353
 Jezierski Jacek 227
 Jezierski Kazimierz 353
Jobert Ambroise 285
 John Friedrich 416
Jordán de Urríes y de la Colina Javier 271
 Józef II, cesarz 123, 169, 174, 184–185, 209, 236, 287, 438–440
 Józefowicz Cyryl 60–61
 Jurewicz Tadeusz 370
Jursz-Salvadori Katarzyna 43, 405, 432
Juszczak Dorota 213, 384, 386–391, 395–397, 399, 401, 403–404, 406, 409, 411, 415–416
 Kachowski Michaił Wasiliewicz 308
Kaczmarczyk Zdzisław 318
Kadulska Irena 151
Kaleta Roman 249, 353, 362
Kalinka Walerian 18, 79, 137, 175, 183, 188–191, 193, 221–222, 227, 279, 288–289, 299–302, 442
Kalinowska Krystyna 433
Kaliszewski Wojciech 34, 65
 Kamieński Maciej 164
Kamińska-Krassowska Halina 417, 426
Kamiński Czesław 39, 42
 Kamsetzer Jan Chrystian 44, 269
Kaplan Herbert H. 52
 Kapostas Jędrzej 335
Karaskiewicz Katarzyna 284
 Karaś Kazimierz 363
Karijew Nikołaj Iwanowcz 81
 Karol III August, elektor bawarski 272–274
 Karol III, król Hiszpanii 271, 439
 św. Karol Boromeusz 318, 437–438
 Karol Krystian, król polski, książę kurlandzki 84
 Karpiński Franciszek 153, 156, 347, 352, 354, 358–360, 362
Karyłowski Tadeusz 207
Karwasińska Jadwiga 377
 Katon Starszy 376
 Katylna Lucjusz Sergiusz 66
 Kauffmann Angelika 275–277
 Kaunitz Wenzel Anton 88, 131
 św. Kazimierz Jagiellończyk, król polski 38, 47
 Kazimierz Wielki, król Polski 73
Każmierczyk Adam 219
Kądziała Łukasz 295, 302, 305, 307–310, 312, 314–315, 320–321
 Kergorlay Geoffroy de 416
 Keyserlingk (Keyserling) Hermann Karl 12–13, 19–20, 57–58, 86–87, 89–90, 92, 94, 99
 Keyserlingk (Keyserling) Otto J.A. 58
 Keyserlingkowie 56
 Kędziński 378
 Kiciński Pius 17–18, 187–191, 193, 198, 365
 Kicki Jan 142–143
 Kicki Onufry 363
 Kiliński Jan 297, 334–335, 337
Kipa Emil 341
 Kirkor Michał 205
 Kitowicz Jędrzej 37, 284, 297–298
 Klauber Ignaz Sebastian 424
 Kleistowie 56
 Klemens XIII, papież 270
 Klemens XIV, papież 219, 230, 269–270
Klimowicz Mieczysław 349
Kluczewski Wasilij Osipowicz 96
Kłoczowski Jerzy 53, 216
 Książnin Franciszek Dionizy 162, 353
 Koch Jan Ludwik 160
 Kochanowski Jan 350, 356–357, 359–360
 Kochanowski Michał 340
Kojalowicz Michaił Osipowicz 96
Kolbuszewski Jacek 211

- Kołątaj Hugo 70, 72, 78, 80,
144–145, 156, 161, 180, 231, 235,
237–239, 241, 244, 253–257, 264,
284, 292, 303, 320, 324–326, 328,
334, 337–339
- Komarzewski Jan 143, 184, 189,
198, 205
- Konarski Stanisław 14–16, 19, 40,
48, 154–155, 349–350, 352–353
- Konarski Szymon 53
- Konisski (Konisskij) Gieorgij
Osipowicz 98
- Konopczyński Władysław* 16, 49, 52,
64, 81, 102, 113, 172, 184, 438–439
- Konstanty Pawłowicz, wielki książę
rosyjski 325
- Kontrym Ferdynand 316
- Kończa Michał 60–61
- Kopczyński Onufry 154, 159
- Kopera-Banasik Katarzyna* 432
- Korff Wilhelm 58
- Korffowie 56
- Korsak Samuel 110
- Korsak Tadeusz 235
- Korytkowski Jan* 299
- Korzon Tadeusz* 52, 300, 363
- Kosiński Jan – patrz: Kuźma Jan
- Kosiński Józef 397, 411, 417
- Kossakowski Józef Kazimierz 219–220,
223–224, 228, 257, 287, 301,
306–309, 312, 314–319, 321, 327,
338
- Kossakowski Szymon Michał 307–309,
312, 314–315, 317, 338, 341
- Kostkiewiczowa Teresa* 137, 151,
156, 230, 253, 350–351
- Kościalkowski Stanisław* 24
- Kościuszkowski Tadeusz 297, 323, 325,
328–343, 345
- Kott Jan* 151, 169, 355, 362
- Kowalski Waldemar* 55
- Kowecki Jerzy* 63, 222, 229, 231,
233–234, 252–253, 255, 259, 289,
323, 336, 377
- Kownacki Hipolit 297, 300
- Kozakówna Krystyna* 395
- Koźmian Kajetan 49, 210
- Kracik Jan* 219, 283
- Krafft Per Starszy 395–399, 405,
427
- Krakowski Bernard* 222, 289
- Krasicki Ignacy 47, 65, 72, 131, 154,
156, 158, 219, 223–224, 347–348,
350, 352–353, 355, 360–361, 379,
398
- Krasińscy 416
- Krasiński Adam 238
- Kraszewski Józef Ignacy* 196, 199,
300, 401
- Kraushar Aleksander* 58, 96, 329
- Krieger Leonard 174
- Kriegseisen Wojciech* 51, 53, 55, 98,
102, 171, 215, 217
- Kromer Marcin 350
- Król-Mazur Renata* 201
- Królikowski Bohdan* 37
- Kryda Barbara* 350
- Krystyna, królowa Szwecji 268
- Krzywkowski Leonard 74, 77
- Krzyżanowski Jan 378
- Ksawery, królewicz polski, książę
saski 133
- Kubicki Jakub 36, 197–202, 207–208,
211
- Kublicki Stanisław 222–223, 226–227,
289–290
- Kucharski Aleksander 119, 269
- Kuczyński Stefan Krzysztof* 33, 44
- Kuk Leszek* 269, 441
- Kuklo Cezary* 52, 215
- Kumor Bolesław* 287, 316–319
- Kunat 436
- Kunatowa, młynarzowa 436–437
- Kuntze-Konicz Tadeusz 273
- Kurkowska Mirella* 172, 178
- Kurkowski Jarosław* 177
- Kurnatowski Mieczysław* 41, 49, 432
- Kurtz Józef 254

- Kuźma (Kosiński) Jan 129, 139, 141, 172, 431–434, 437
 Kütner Samuel Gottlob 401
Kwiatkowski Marek 36, 377
 Laboureur Massimiliano 296
 Labruzzo Carlo 273–274
 Lachowski Sebastian 369
 La Ferté-Imbault Marie-Thérèse, markiza de, z d. Geoffrin 117, 120–122, 125–127, 130
 La Ferté-Imbault Philippe-Charles, hr. d'Estampes – patrz: d'Estampes Philippe-Charles
 La Feuille Daniel de 443
 Lafontaine Leopold 375
 Lagénie Karol 373, 375
 Lamarche-Courmont
 Ignace-Hungary 129, 133
 Lambert Anne-Thérèse Marguenat de Courcelles, markiza de 119
 Lampi Giovanni Battista Starszy 384, 415–423
 Lange Christian 37, 366, 395
La Nou 35
Larre Virginie 269, 271
Lasyk-Majewska Anna 36
 Laube Heinrich 181
Lavaty Andreas 179
 Le Brun André 43, 269, 272–273, 278, 398, 433
 Lebrun Jean-Baptiste-Pierre 398
 Lebrun (Lebrun-Tondu) Pierre-Henri 329
 Lech 34
 Ledóchowscy 426
 Lefevre (Le Fevre) Jean Charles 375
 Le Kain (Lekain) Henry-Louis Cain, zw. 119
Lelewel Joachim 296–297, 301–302
 Lemonnier Anicet Charles Gabriel 118–119
Lencznarowicz Lucyna 404
 Leontowicz Teofan 97–98
 Leopold I, cesarz 208
 Lespinasse Jeanne Julie
 Éléonore de 119, 123, 125, 132
 Lesseur Lesserowicz Wincenty de 417, 419, 443
 Leszczyński Stanisław – patrz: Stanisław Leszczyński
Leśnodorski Bogusław 231, 246
Lewinówna Zofia 37, 284, 298
 Lex Józef 157, 160
Libera Zdzisław 151, 349
 Ligne Charles-Joseph de 194, 204
 Lignes de, księżęta 189
Lileyko Jerzy 36, 389
Lilti Antoine 117, 120, 123, 125, 128
 Linde Samuel Bogumił 35, 130
Link-Lenczowski Andrzej Krzysztof 215, 281
Lipiński Tymoteusz 39, 42, 49
Liszewska Krystyna 425
Liszkowski Uwe 167
Litak Stanisław 53, 215, 219–220
 Litta Laurentius (Lorenzo) 343
 Lodge John 438
 Lohrmann Friedrich Anton 197, 199, 365, 411, 435–436
Lorentz Stanisław 169
Loret Maciej 230, 272
 Louis de France, „Wielki Delfin”, syn Ludwika XIV 121
 Louis Victor 44
 Lubelska Regina 7
 Lubomirscy 160
 Lubomirska Izabela (Elżbieta) z d. Czartoryska 129, 144
 Lubomirski Ksawery 187
 Lubomirski Marcin Jerzy 173–174
 Lubomirski Michał 202
 Lubomirski Stanisław 15, 24, 119, 129, 363
 Lubowiecki Piotr 75
 Lucas Claude 124
 Lucchesini Girolamo 223–224
 Luciński (Lutczyński) Antoni 378–379
 Ludwik XIV, król Francji 68, 121, 376

- Ludwik XV, król Francji 26, 128, 130, 133–134, 140, 370–371, 439–440
- Ludwik XVI, król Francji 134, 146–148, 181, 290, 319, 341
- Ludwik Ferdynand (Louis Ferdinand), delfin Francji 128, 130, 133
- Lukrecja 277
- Lukrecjusz 277
- Lutczyński – patrz: Luciński
- Luzac Jean 140, 147–149
- Łojek Jerzy* 24, 201
- Łomnicka-Żakowska Ewa* 399
- Łoś Wincenty* 385, 401, 406, 423
- Łoyko (Łojko) Feliks 27, 133, 142, 352
- Łoza Stanisław* 46–47, 49
- Łubieńska Maria Cecylia* 27, 52, 58–59, 96, 217
- Łubieński Władysław 44, 71
- Łukaszewicz Józef 162
- Łukaszewicz Piotr* 420
- Łukaszewicz Witold* 301, 318
- Łuniński Ernest* 385
- Łuskina Stefan 138, 229
- Mably Gabriel Bonnot de 169
- Machiavelli Niccolo 66
- Maciejewski Janusz* 35, 64
- Madai David Samuel 42
- Madaliński Antoni 330–331, 335
- Magier Antoni* 151, 153, 163, 363, 366, 376, 383–384, 442
- Maisonneuve Joseph de 203, 205
- Makowski Marek* 35, 37
- Maksymilian II Józef, elektor bawarski 175
- Makulski Franciszek* 45
- Malinowski Antonin 233
- Malinowski Mikołaj 299
- Małachowicz Hanna* 213, 395–397, 399, 401, 403–404, 406, 409, 411, 415
- Małachowski Jacek 312, 327
- Małachowski Stanisław 145, 153, 221, 226, 231, 235, 240, 244, 251, 256–257, 259, 261, 325–326
- Małgorzata Hiszpańska (Małgorzata Teresa, cesarzowa) 208
- Manetti Giuseppe 209
- Manikowska Ewa* 46, 269–270, 275, 279, 384
- Manteufflowie 56
- Manzon Jean 140
- Mańkowski Tadeusz* 40–41, 49, 268, 367, 384, 399, 418, 421, 436
- Marcenay Antoine de Ghuy de 388, 391
- Marek Aureliusz (Marcus Aurelius Antoninus), cesarz 405
- Maria Antonina, królowa Francji 130, 267
- Maria Augusta Nepomucena, księżniczka saska, infantka polska 243
- Maria Fiodorówna, wielka księżna rosyjska 271
- Maria Józefa Saska (Marie Josèphe de Saxe), delfinowa 128, 130
- Maria Leszczyńska, królowa Francji 120
- Maria Teresa, cesarzowa królowa 130, 142
- Marie Anne Victoire de Bavière, żona „Wielkiego Delfina” 121
- Marivaux, Pierre Carlet de Chamblain, zw. 119
- Markiewicz Mariusz* 219
- Marmontel Jean-François 123, 131, 157
- Marstaller Gottlieb Jacob 41
- Marteau Louis-François 119, 121, 385–391, 405, 421, 423
- Martens Fiodor Fiodorowicz* 86
- Maruszewski Tomasz 340
- Maser Edward Andrew* 437
- Massalski Ignacy Jakub 92, 223, 284, 301–302, 310–312, 321, 327, 341
- Massalski Michał 92
- Maślanka Julian* 347

- Matuszewicz Marcin 37
Matuszewska Przemysława 37, 284, 298
 Maudave (Modave) Louis-Laurent de, hrabia de Föderbe 129
 Maupertuis Pierre Louis Moreau de 123
Maximes 125
 Mazarin Jules (Mazzarino Giulio) 300
 Mazzei Filippo 291, 332
Mazzocca Fernando 415
 Mährlen Johannes 181
 Meline Katarzyna 379
 Mengs Anton Raphael 271, 275, 384
 Mercier Louis-Sébastien 156
 Merlin 440
Męclewska Marta 38, 40, 48
Michalski Jerzy 11, 16, 23, 45, 57, 63–64, 66, 69, 72, 75, 78, 81, 83, 93, 169, 176, 183, 217–218, 220, 251, 272, 281, 285, 287–290, 297, 351, 354, 357–358, 465
Michel Pierre 269
 Michniewski Antoni Tadeusz 162
 Mickiewicz Adam 347–348, 352, 359
 Middleton Augustyn 302–303
 Mielżyńscy 417
 Mielżyński Franciszek 261
Mikocka-Rachubowa Katarzyna 269, 433
 Mikulski Szymon 429
Mikulski Tadeusz 228, 351
 Milizia Francesco 273
 Minasowicz Józef Epifani 46, 156, 349, 350
Miquel Jean-Pierre 123
 Mitzler de Kolof Wawrzyniec 156, 159
 Mniszchowa Urszula
 z d. Zamoyska 131, 196, 201, 203–204, 207, 291, 315, 424, 426
 Mniszchowie 189
 Mniszech Jerzy August 363
 Mniszech Michał Jerzy 143, 152, 189, 195, 204, 309, 315, 363, 370–371
 Mokronowski Stanisław 334, 336
 Molitor Franciszek Ignacy 389
 Monet Jean 143
 Montagu-Dunk Georg, hrabia Halifax 210
 Montegas Del Bene Karol 372, 374
 Monteskiusz – patrz: Montesquieu
 Montesquieu Charles-Louis de Secondat, baron de la Brède et de 119, 122, 169, 238, 353
 Montesquieu Jean-Baptiste, syn filozofa 119
 Morawski Mikołaj 205
Morcinek Roch 341
Morel Bernard 389
 Morellet André 123
Morka Mieczysław 39
Mostowski Tadeusz 279
 Moszyński August Fryderyk 41–42, 159, 372
 Moszyński Fryderyk Józef 314, 316, 336, 341, 363
Mościcki Henryk 335
 Moureau François 140
 Mouÿ Charles de 465
 Mozart Wolfgang Amadeusz 156
Mrowiński Eugeniusz 45
Mrozowski Przemysław 37, 399, 441
 Muratowicz (Muradowicz) Kajetan 369
 Mustafa III, sultan 439
 Müller Bernard Treugott 368
Müller Michael Georg 177
 Müller Wiesław 53
Mycielski Jerzy 423–424
 Myszkowscy (Myszkowski Piotr) 359
Mysliński Michał 36
 Nagurczewski Ignacy 350–352
 Napoleon I 181

- Naruszewicz Adam 49, 70–72,
76–77, 154, 156, 164, 191, 193,
196–201, 204–207, 211, 223–224,
226–228, 233, 279, 285, 347–348,
350–357, 359, 361–362, 370, 379
- Nassau-Siegen Karol Henryk 186–192,
203–204
- Nassau-Siegen Karolina
z d. Gozdzka 186
- Nattier Jean-Marc 120–122, 389
- Navone Nicola* 278
- Necker Suzanne z d. Curchod 119
- Necker Jacques 119
- Neron 66
- Nesteruk Małgorzata* 285
- Netto Friedrich Christian 157–158,
160
- Newton William Ritchey* 376
- Nicole* 123
- Nieć Julian* 15, 281
- Nieduszyński Tadeusz* 169
- Niemcewicz Julian Ursyn 78, 153,
156, 164, 225, 256, 284, 345, 347,
353
- Niesiołowska-Rothertowa Zofia* 441
- Niewieściński Jan 362
- Nilson Johann Esaias 385, 387, 391
- Noailles Adrien-Maurice,
książę de 121, 132
- Norblin de la Gourdain Jean-
-Pierre 245
- Norkowska Aleksandra* 34, 217, 349
- Norlander-Eliasson Sabrina 274, 278
- Nosow Borys Władimirowicz* 81, 84,
93, 102, 217
- Nothnagel Johann Andreas
Starszy 429, 431
- Obertyński Zdzisław* 316, 319
- Oexlein Johann Leonhard 434
- Offelen Heinrich* 443
- Ogiński Andrzej 107
- Ogiński Michał Kazimierz 153, 173
- Ogiński Michał Kleofas 77, 442
- Ogrodzki Jacek 30, 139
- Okolski Szymon 35, 41
- Oktawian August (Gaius Iulius Caesar
Octavianus) 34, 207
- Olechowski Józef 284
- Oleksiński Franciszek 417
- Oleśnicki Zbigniew 226
- Oloff Marcin 55
- Olszewska Magdalena* 196, 202
- Omilanowska Małgorzata* 177
- Oraczewski Feliks 152
- Orłowowie 92
- Orłowski Józef 153
- Orme Daniel 398
- Osten-Sackenowie (Osten
zw. Sacken) 56
- Ostermann Iwan Andriejewicz 224,
319
- Ostrowski Antoni 219, 283
- Ostrowski Jan K.* 176
- Oszczęda Aleksandra* 33, 217, 285
- Owidiusz (Publius Ovidius
Naso) 380
- Ożarowski Piotr 315, 336, 338
- Paderowski Franciszek 411
- Pallavicini Lazzaro Opizio 272
- Pancheri Roberto* 415–417, 423–424
- Panin Nikita Iwanowicz 12, 20–21,
25–26, 31, 59, 67, 81, 85–90,
94–96, 104, 106–109
- Papée Stefan* 9
- Paradin Claude 42
- Pasierb Janusz Stanisław* 219
- Pasztor Maria* 231
- Paweł I, cesarz Rosji 267–268, 271,
345
- Pawiński Adolf* 228
- Pawlikowski Józef 332
- Paździór Kamil* 226
- Pelc Janusz* 293
- Pensées* 125
- Perreau Stéphane* 395
- Perroneau Jean-Baptiste 384
- Perthées Charles de 376
- Peszka Józef 253

- Peyron Jean François Pierre 271
Pęckowski Michał 218, 282, 284
Pfaff Fryderyk 157, 160
Pfeiffer Bogusław 33, 217, 285
Piaśt 34
Piastowie 84
Piatoli Scipione 239
Pichler Johann Peter 420
Picinelli Filippo 35, 443
Pidlypczak-Majerowicz Maria 216
Piech Zenon 33
Pieńkos Andrzej 137
Pietrusiński Jerzy 415, 441
Pietrzak Ewa 36
Pijanowska Kamila 438
Pingo Thomas 40–41
św. Piotr 432
Piotr III, cesarz Rosji 85, 97, 139
Piotrowski Grzegorz 378
Piramowicz Grzegorz 71, 153, 159,
162, 352
Piranesi Francesco 278
Piranesi Giovanni Battista 278
Pitschmann Joseph 420–421, 423
Pius VI, papież 130, 213–214, 225,
230, 259, 269–270, 275, 277–278,
283, 287, 291, 408–410, 415, 423
Piwkowski Włodzimierz 393
Plage Karol 39
Plapis Janusz 425
Platania Gaetano 272
Plater Kazimierz Konstanty 196,
198–199, 201–206
Platt Julian 228, 349, 351, 362
Plersch Jan Bogumił 44, 197, 200,
202–206, 208, 344, 411
Płoszewski Leon 347
Poczobut (Poczobut-Odlanicki)
Marcin 36, 229–230
Podlewscy 393
Pokora Jakub 34–35, 39–41, 68, 389,
392, 405
Pokrzywniak Józef Tomasz 350
Polanowska Jolanta 423
Poniatowscy 33, 35, 39, 381
Poniatowska Konstancja
z d. Czartoryska 10–11, 39,
127–128, 280–282, 369
Poniatowski Aleksander 131
Poniatowski Andrzej 30, 107, 131, 282
Poniatowski Carlo 405
Poniatowski Fabian 365
Poniatowski Franciszek 131
Poniatowski Józef 161, 282, 295,
297, 309, 325, 336, 341, 392, 421
Poniatowski Kazimierz 30, 131, 153,
280, 315, 325, 336
Poniatowski Michał Jerzy 30, 55,
131, 187–190, 193, 215, 218, 228,
279–283, 287–289, 294–321, 325,
338, 342, 437–438
Poniatowski Stanisław, ojciec
króla 10, 126–128, 131, 280–281,
367, 369
Poniatowski Stanisław, bratanek
króla 184, 189, 195, 198–199,
204, 211, 271–272, 405, 418
Poniński Adam, marszałek sejmu
rozbiorowego 110, 114–115, 284
Poniński Adam, generał 343
Pope-Hennessy John 412
Popliński Antoni 298
Popow Wasilij Stiepanowicz 265,
324
Portalupi Antonio Maria 282, 369
Poser Jan August 157, 160
Potiomkin Grigorij
Aleksandrowicz 186–188,
190–193, 201, 203, 217, 287–288
Potoccy 78, 145, 161, 236–237,
250, 387
Potocka Aleksandra
z d. Lubomirska 224
Potocki Ignacy 18, 78, 80, 145–146,
159, 180, 228–229, 237–239, 241,
244, 253, 255–256, 284, 288, 290,
293, 303, 311, 319, 324–325, 328,
334, 337–339, 442

- Potocki Jan 161, 254–255, 347
Potocki Seweryn 17, 227
Potocki Stanisław Kostka 75–76, 144, 161, 180, 224, 237, 271–272, 328
Potocki Stanisław Szczęsny 76, 189, 218, 237, 240, 265, 291, 301, 304, 306–313
Potocki Teodor 311
Prejs Marek 293
Prószyńska Zuzanna 40, 367, 441, 443
Przedzieccy 420
Przedziecka Anna z d. Czapska 420
Przyboś Kazimierz 46
Ptaszyński Maciej 56
Publius Valerius Publicola 277
Puchalski Zbigniew 49
Pugaczow Jemielian Iwanowicz 139
Pułaski Antoni 315
Pułaski Kazimierz 46
Puttkamerowie 56
Puisieux Louis-Philogène Brûlart de Sillery, markiz de 132
Rabowicz Edmund 222, 253, 289
Raczyński Edward 432
Raczyński Kazimierz 307–308, 314, 316, 363
Radwański Zbigniew 59, 61–62
Radziwiłł Karol Stanisław „Panie Kochanku” 59, 175–176
Radziwiłł Michał Hieronim 306, 327
Radziwiłłowa Franciszka Urszula z d. Wiśniowiecka 349
Radziwiłłowa Helena z d. Przedziecka 153
Radziwiłłowicz Rafał 395
Rafael Santi 119, 278
Ransonet Jan Franciszek 379
Rastawiecki Edward 403, 408
Raumer Friedrich 181
Réau Louis 442
Reckowie (von der Recke) 56
Regemann Johann Ludwig 432
Reichel Johann Jacob 48
Rejman Zofia 285
Rejtan Tadeusz 110
Rembrandt 268
Repnin Natalia z d. Kurakin 399
Repnin Nikołaj Wasiliewicz 12–13, 19–21, 25–31, 58–59, 66–67, 82, 85, 87, 89–90, 92, 94–95, 99, 102–103, 109, 129, 183, 186
Reverdil Marek Ludwik 372, 376
Revitzki Karl Emmerich 109–113
Rexhsäuer Rex 178
Rigaud Hyacinthe 395, 399
Ripa Cesare 437
Rizzi Alberto 405, 432
Robespierre Maximilien 235
Roche Daniel 125
Rodet Angélique z d. Chemineau, matka Marie-Thérèse Geoffrin 119, 121, 125
Rodet Louis 125, 126
Rodet Pierre 121, 125
Rogaliński Józef Feliks 154
Rogoziński Julian 147
Rohan Louis, książę de 130
Rolffsen Franz Nikolaus 434
Rolnik Dariusz 305, 308, 313
Roppowie 56
Rosales Rodriguez Agnieszka 137
Roslin Alexander 384–385, 395
Rosner Andrzej 315
Rostworowski Emanuel Mateusz 24, 26, 45, 81, 115, 183, 217–218, 220, 228, 255, 257, 286, 288–289, 295, 332, 368–369
Rottenberg Anda 177
Rottermund Andrzej 33, 65, 68, 217, 285, 383, 399, 436
Rousseau Jakub 379
Rousseau Jean Jacques 169, 238, 371
Rożek Michał 36
Rózycki Jan 36
Rubens 268
Rudnicka Jadwiga 372, 377
Rudnicki Kazimierz 59, 96, 218–219, 282

- Rudzki (Skarbek-Rudzki)
Franciszek 159
- Rulhière Claude Carloman de 79,
170
- Rulikowski Edward Leopold* 199
- Rurykowicze 98
- Rusconi Camillo 273
- Rybarski Roman* 292
- Rychter (Richter) Johann 379
- Rymkiewicz Jarosław Marek* 80,
301–302
- Rymszyna Maria* 312, 365, 442
- Ryszkiewicz Andrzej* 65, 73, 384–385,
389, 424, 426–427
- Ryx Franciszek 143, 198, 254, 365,
368
- Ryxowa Ludwika z d. Melin 368
- Rzadkowska Ewa* 123, 169
- Rzadkowska Helena* 227
- Rzewuski Franciszek 27, 363
- Rzewuski Seweryn 66–67, 129, 237,
313
- Rzewuski Wacław 66–67, 129, 349,
361
- Saavedra Fajardo Diego de* 443
- Sabor Agnieszka* 338
- Sacken – patrz: Osten-Sackenowie
- Sagatyński Jan* 298
- Saint-Pierre, Charles-Irénée
Castel de 122–123
- Saint-Saphorin Armand de Mestral
de 351
- Sainte-Beuve Charles-Augustin* 117
- Sakowicz Eugeniusz* 19, 231
- Saldern Kaspar 106–107
- Salomon 39
- Saluzzo Ferdinando Maria 223, 225,
230, 283–284, 287–288, 290, 311,
316, 318
- Sambucus Joannes* 433
- Samsonowicz Hanna* 39
- Sanguszkowa Barbara z d. Dunin 361
- Santa Croce Giuliana
z d. Falconieri 276–278
- Sapieha Aleksander Michał 248
- Sapieha Kazimierz Nestor 153, 222,
244, 251, 259, 265, 325
- Sapieżyna Elżbieta z d. Branicka 153
- Saratowicz-Dudyńska Anna* 384,
389, 404–405, 424
- Sarbiewski Maciej Kazimierz 154,
156, 350
- Sawicka Franciszka* 151, 233
- Sawicka Stanisława* 197, 199
- Schatz Johann Jakob 174
- Scheidemantel Johann Jakob* 55
- Schliebenowie 56
- Schmidt Andrzej* 39
- Schmidt Karol Franciszek 58
- Schonmetzler (Szemecler)
Antoni 378
- Schroeder Antoni* 41, 432
- Schröger (Schroeger, Szreger)
Efraim 43, 179
- Schultz E.H. 55
- Schulz Fryderyk 161, 366
- Schütz Fryderyk 375
- Ségur Pierre, markiz de 123, 125,
132, 134
- Ségur Louis-Philippe, markiz de 196,
206–207
- Seneka (Lucius Annaeus Seneca) 350
- Senyszyn Joanna* 301
- Serejski Marian Henryk* 81
- Sgard Jean* 129
- Siarczyński Franciszek 155
- Siciński Mieczysław* 395, 404
- Siemieński Lucjan* 332, 374–375
- Sienkiewicz Karol* 297
- Sierakowski Józef 343
- Sievers Jakob (Jakow) Johann 266,
299–300, 313–316, 318–319,
326–328, 338
- Silvestre Louis de Młodszy 399
- Sito Jerzy* 177
- Skalkowski Adam* 154, 261, 300
- Skarszewski Wojciech 298, 313, 342
- Skimborowicz Hipolit* 175

- Skinner Barbara* 216
Skoczeń-Rąpała Lucja 36
Skrodzka Agnieszka 415, 441–443
Skrzetuski Wincenty 154
Skrzypek Marian 285
Smogorzewscy J. i K. 396
Smoleński Władysław 255, 257, 285, 300, 304, 306–308, 312
Smuglewicz Franciszek 269
Snopek Jerzy 355
Sobieraj Małgorzata 441
Sobociński Wacław 211
Sobol Roman 358
Solari Bonawentura 155
Solms-Sonnenwalde Viktor Friedrich 90, 92–93
Sołowjow Siergiej Michajłowicz 12, 20, 81, 87–88, 96, 98
Sołtyk Kajetan Ignacy 58, 66–67, 92, 129, 218–219, 221, 282, 287–288
Soltys Angela 119, 203, 267, 269, 276, 279, 281–283, 290–292, 294, 399, 405, 424, 432, 436–437, 466
Sorel Albert 101
Spazier Richard Otto 181
Spielman Jakub Rinbold 372
Stachowicz Michał 339
Stackelberg Otto Magnus 61, 107–115, 143, 145, 184–193, 203, 217, 223–224, 236, 286–289, 313
Staël Anne-Louise Germaine z d. Necker, baronowa de 119
Staggi Gioacchino 267
Stanisław Leszczyński, król Polski 10, 34
św. Stanisław ze Szczepanowa 38, 47, 230, 259, 366
Starzeński Melchior 349
Staszic Stanisław 237–238
Stecki Jan Kazimierz 210
Stefanowska Zofia 57, 66
Stegnij Piotr Władimirowicz 81
Steiner Bogumił 159
Stoll Jan Gotfryd 373, 375
Stone Daniel 219
Strasser Ludwik 325
Strauch Fryderyk 369–370
Straus Witold Teodor 366
Strauss Chrystian Gottlieb 366
Strauss Johann Gottfried 367
Streit Karl Konrad 211
Strykowski Maciej 350
Strzałecki Zygmunt 411
Suchocka Dorota 417, 421
Suchodolski Wojciech 222–226, 290
Suchorzewski Jan 156
Sulerzyska Teresa 197, 199
Sułkowski August 26
Surdacki Marian 55
Suworow Aleksandr Wasilewicz 343, 344
Swann Charles-Frédéric 129
Symonides – patrz: Szymonowicz Szymon
Szady Bogumił 53, 215
Szczebalskij Piotr Karłowicz 85, 96–97
Szczecina-Berkan Anna 38
Szczepaniec Józef 151, 293
Szczepański Maciej 160
Szczygielski Wacław 54
Szczygielski Wojciech 232, 293
Szekspir (Shakespeare) William 358
Szembek Krzysztof Hilary 223–226
Szenic Stanisław 437
Szlichtyng Jan Jerzy 56
Szlichtyng Jonasz 56
Szlichtyngowie 56
Szpilman Franz 375
Szuwałowowie 97
Szwagrzyk Józef Andrzej 39
Szwankowska Hanna 151
Szydłowski Adam 205
Szymanowski Józef 152, 352
Szymański Stanisław 162, 437
Szymonowicz Szymon 350, 359
Szyrocki Marian 179

- Śliwicki Piotr Hiacynt 282, 369
 Ślusarska Magdalena 215, 217, 220, 230
 Świewkowski Leonard Marcin 264
 Świstacki Józef 334
 Świtkowski Piotr 154, 159, 235
Tacker Christopher 210
 Tacyt (Publius Cornelius Tacitus) 350
Talbierska Jolanta 388
 Tarakanow, księżna 139
 Tarnowscy 205
Tatarkiewicz Władysław 40
 Taubert Gustaw 240
Tazbir Janusz 57, 219, 295
Tedeschi Letizia 278
 Tencin Claudine Alexandrine Guérin de 119, 122–123
 św. Teresa z Ávila 120
Terlecki Władysław 39
Theiner Augustin 14
 Thomas Antoine-Léonard 123
 Thomatis – patrz: Tomatis Karol
Tiatlik Sylwia 172
 Tiepłow Grigorij Nikołajewicz 97
 Tissot Simon André 371
 Tokarski Mateusz 269, 411
Tokarz Wacław 300, 338
 Tomaszewski Dyzma Bończa 326
 Tomatis Karol 153, 381
Torbus Tomasz 177
 Torcy, Louis-François-Henri Colbert de Croissy, hrabia de 126
 Torrè Giovanni Battista 208–209
Tournes Jean de 42
Treiderowa Anna 421
 Trembecki Stanisław 347, 352–353, 355, 359, 361–362
 Tremo Louise z d. Dinant 375
 Tremo Élie, ojciec 375
 Tremo Élie, syn 375
 Tremo Jacques 375–377
 Tremo Paul 375–378
 Tremo Pierre 375
 Tremo, dzieci Jacquesa 376
Trey Juliette 267, 424
 Trębicki Antoni 323, 326
 Triaire Dominique 465
 Tronchin Théodore 123, 371
 Truef 131
 Turgot Michel-Étienne 124
 Turski Feliks Paweł 111, 224–226
 Tycjan 268, 278
 Tyminiecki Konstanty 159
Tync Stanisław 284
Tyszka Andrzej Tadeusz 379
 Tyszkiewicz Ludwik 204, 315
 Tyszkiewiczowa Konstancja z d. Poniatowska 315
 Tyszkiewiczowa Maria Teresa z d. Poniatowska 282, 291, 315
 Tyzenhauz Antoni 24, 110, 366
Ugniewski Marek 40, 61, 279, 281, 300
Ugniewski Piotr 300
 Umiński Wacław 279
 Unger (Ungar) Filip 375, 377
 Ungewitter Franz Heinrich 181
 Uniechowski Janusz Radogost 404, 408
 Unrug (Unruh) Aleksander 58
 Unrug (Unruh) C.M. 56
 Unrugowie (Unruhowie, von Unruh) 56
 Vacca Gregorio 273
 Van Loo Carle 125, 132
 Varlè Gioacchino 273
 Velbrück Franz Karl 272
 Vergennes Charles Gravier de 143
 Vigée-Le Brun (Vigée-Lebrun) Elisabeth 267, 384, 424–426
 Visconti Antonio Eugenio 13, 58
 Visconti Giovanni Battista 271
Voisé Irena 399
 Voltaire – patrz: Wolter
Wadzyńska Julia 426
 Walewski Michał 288
 Walicki Bazyli 327
 Wall (Wahl) Józef 430–431, 437

- Waniewska Janina* 423
Warchałowski Walerian 44
Wargawski Anastazy 369
Wasylewski Stanisław 169, 424
Wawrzecki Tomasz 343, 344
Wawrzyniak-Maoloni Anna 269, 441
Wąsicki Jan 53
Wedellowie (Wedell) 56
Wegner Leon 302, 325
Wejnert Aleksander 370
Wereszycka Helena 231
Wergiliusz (Publius Vergilius Maro) 200–201, 207–208, 441
Werner Krzysztof Józef (Christoph Joseph II) 36, 385–386, 389–390, 396, 400–401
Werrett Simon 208–209
Wesel Uwe 175
Wessel Teodor 39
Wettinowie 19, 177–178
Węgierski Tomasz Kajetan 160–162, 353
Wickedede Heinrich 139
Widacka Hanna 37, 41, 43, 384–385, 387–398, 403, 412, 416, 429, 433, 435, 438–440, 443
Wielopolski Franciszek 363
Wielowiejscy 55
Wierzbicki Andrzej 81
Więcek Adam 39, 48, 412
Wilhelm III Orański, stadhouder Holandii 300
Wilhelm V Orański, stadhouder Holandii 440
Will Johann Martin 171, 429
Williams Charles Hanbury 11, 128, 280, 358
Wirth Otto 181
Wiśniewski Jerzy 35–36
Witczak Władysław 372
Withworth Charles 203, 205
Witkowicz-Palka Ewa 433
Witoszyński Ignacy 369–370
Witski (Wicki) Tomasz 363
Witte Jan de, wielki pensjonariusz Holandii 300
Witte Jan de 201
Witte Józef de 201–202, 207
Władysław Łokietek, król Polski 389
Władysław Jagiełło, król Polski 10, 285–286
Władysław IV, król Polski 38, 41
Wodzicki Józef 331
Wojakowski Józef 293
Wojciechowski Ireneusz J. 49
Wojtyńska Wanda 375
Wojtyński Maciej 49
Wolff Larry 230
Wolański A. 426
Woliński Janusz 45
Wolska Barbara 68, 73, 354
Woltanowski Andrzej 297–298, 300, 302
Wolter (François Marie Arouet zw. Voltaire'em) 118–119, 129, 139, 141, 147–148, 150, 168, 170, 214, 371–372
Wołkonski (Wołkonskij) Michail Nikitycz 84, 103–106
Wołowicz Andrzej 316
Woloszyński Ryszard W. 169, 282
Woroncow Michail Iłarionowicz 84–85
Woronicz Jan Paweł 285–287
Wotschke Theodor 54
Woźniakowa Maria 60
Wójcicki Jacek 35, 46
Wójcicki Kazimierz Władysław 432
Wójcik Zbigniew 23, 81, 272
Wraxall Nathaniel William 432
Wright Thomas 210
Wunster Karl 54
Wybicki Józef 142, 153–154
Wyczański Andrzej 57
Wyszkowski Michał 159
Wyszomirska Monika 361
Yorke Karol (Charles) 442

- Zabiello Józef 338
Zabłocki Franciszek 153–154, 156,
162, 352–353
Zaborowski (Saborovsky)
Jan 367–368
Zaborowski, ojciec Jana 367
Zachritz 379
Zagórski Ignacy 42
Zahorski Andrzej 63, 78–80, 151,
180, 312, 316, 348, 442
Zajączek Józef 329–330, 340,
342–344
Zakrzewski Ignacy
Wysogota 335–336, 338, 340–341
Załęska Halina 405
Załęski Krzysztof 414, 416, 436–437,
441
Załuski Andrzej Stanisław 159, 347
Załuski Józef Andrzej 58, 66–67,
129, 159, 347, 349
Zamoyscy (Zamoyski Jan) 359
Zamoyska Ludwika
z d. Poniatowska 196
Zamoyski Adam 337–338, 351, 353
Zamoyski Andrzej 16–19, 27, 69
Zangheri Luigi 209
Zawadzki Michał 38, 469
Zawadzki Piotr 45
Zawadzki Wacław 153, 366, 432
Zawartko-Laskowska Maria 36
Zbytkower Szmul 411
Zeich J. 404, 411
Zelada Francesco Xaverio 284,
306–307
Zernack Klaus 167
Zero Maksymilian 196, 208
Zgorzelska Aleksandra 36, 351
Zielińska Ewa 218
Zielińska Teresa 19, 23, 26
Zielińska Zofia 17, 19, 23–24,
27–28, 37, 41, 59, 81, 93–94, 183,
185, 187, 190–192, 195, 198, 203,
217–219, 224, 281–283, 288–290,
294, 297, 300, 302, 306, 319–320
Zieliński Aleksander 223
Zienkowska Krystyna 63, 170, 389,
392, 401–403, 427
Zimorowic Józef Bartłomiej 350
Zimorowic Szymon 350
Zwierzykowski Michał 37
Zyberkowie 317
Zybert Elżbieta Barbara 168
Zygmunt Stary, król Polski 45
Zygmunt III Waza, król Polski 37, 45
Zygmunt August, król Polski 45, 89
Żeleńscy 55
Żeromski Włodzimierz 395
Żórawski Krzysztof 279, 284, 289,
291, 302, 311
Żygulski Zdzisław jr 50, 432
Żywirska Maria 267

WYKAZ SKRÓTÓW

stosowanych w przypisach

- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa
AGhig. – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Ghigiottiego
AJP – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum księcia Józefa
Poniatowskiego i Marii Teresy Tyszkiewiczowej
AKam. – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Kameralne
AKP – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Królestwa Polskiego
APP – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Publiczne Potockich
ARP – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Rodzinne Poniatowskich
KSA – Archiwum Główne Akt Dawnych, Korespondencja Stanisława Augusta
ML – Archiwum Główne Akt Dawnych, Metryka Litewska
ZP – Archiwum Główne Akt Dawnych, Zbiór Popielów
- arch. – archiwum
AWPRI – Archiw Wnieszniej Politiki Rossijskoj Imperii, Moskwa
AXM – Archiwum XX. Misjonarzy, Kraków
B. Czart. – Biblioteka Czartoryskich, Kraków
BHS – „Biuletyn Historii Sztuki”
B. Kórn. – Biblioteka Kórnicka PAN
BN – Biblioteka Narodowa
B. Ossol. – Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław
B. PAN – Biblioteka Polskiej Akademii Nauk
B. PAU – Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności
BUW – Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego
- Correspondance inédite – Correspondance inédite du roi Staislas-Auguste
Poniatowski et de Madame Geoffrin*, wyd. Charles de Mouÿ, Paris 1875
- KH – „Kwartalnik Historyczny”
KZ – „Kronika Zamkowa”
- Mémoires* – Stanislas Auguste, *Mémoires*, wyd. A. Grześkowiak-Krwawicz,
D. Triaire, Paris 2012
- Michalski, *Studia* – Jerzy Michalski, *Studia historyczne z XVIII i XIX wieku*, t. I,
Warszawa 2007
- NAC – Narodowe Archiwum Cyfrowe

- PAN – Polska Akademia Nauk
PAU – Polska Akademia Umiejętności
PH – „Przegląd Historyczny”
PHum. – „Przegląd Humanistyczny”
PSB – *Polski słownik biograficzny*, t. I–XLVIII, Kraków–Warszawa 1935–2012
rkps – rękopis
SIRIO – *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istorического Obszczestwa*,
S. Peterburg 1877
*Stanisław August, katalog wystawy – Stanisław August, ostatni król Polski.
Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys,
Zamek Królewski w Warszawie, 2011
UJ – Uniwersytet Jagielloński
UW – Uniwersytet Warszawski
VL – *Volumina legum*, t. VII–IX, Petersburg 1860 – Warszawa 1889
WO – „Wiek Oświecenia”

SPIS ILUSTRACJI

Zofia Zielińska

„*Nowe światła polskiego tworzenie*”. *Stanisław August – reformator 1764–1767*

1. Karta tytułowa I tomu dzieła ks. Stanisława Konarskiego *O skutecznym rad sposobie*, Biblioteka Narodowa, Dział Zbiorów Specjalnych. Fot. Biblioteka Narodowa
2. J.Ph. Holzhaeusser, medal ku czci Stanisława Konarskiego *Sapere auso* (awers i rewers), srebro, bity, 1765, Zamek Królewski w Warszawie, inw. ZKW.N.10532. Fot. A. Ring
3. Pierwsza strona brulionu listu Stanisława Augusta do Katarzyny II z 24 grudnia 1764 r., Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Królestwa Polskiego, 226, f. 11
4. Malarz nieokreślony, *Portret Nikołaja Repnina*, miniatura, kość słoniowa, po 1792. Fot. hampel-auctions.com

Izabella Zatorska

Marie-Thérèse Geoffrin – guwernantka Stanisława Augusta

1. Tablica pamiątkowa obok paryskiej kamienicy, w której mieszkała Marie-Thérèse Geoffrin z córką. Fot. I. Zatorska
2. Anicet Charles Gabriel Lemonnier, *Lektura „L’Orphelin de Chine” Woltera w salonie pani Geoffrin w 1755 r.*, olej, płótno, 1812, Rueil-Malmaison, musée national des châteaux de Malmaison et de Bois-Préau, inw. MM. 59-3-1. Fot. Academie des Sciences et Belles Lettres, Rouen, Francja / Giraudon / The Bridgeman Art Library, repr. za: *L’Aigle Blanc. Stanislas Auguste, dernier roi de Pologne*, kat. wyst., Musée national du Palais de Compiègne, Paris 2011, il. na s. 33
3. Louis François Marteau (przypisywany), *Portret Marie-Thérèse Geoffrin*, pastel, pergamin, ok. 1766, Muzeum Narodowe w Krakowie, inw. MNK III-r.a. 16293. Fot. P. Czernicki, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 13 na s. 56
4. Jean-Marc Nattier, *Portret Marie-Thérèse Geoffrin*, olej, płótno, ok. 1740, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, inw. ŁKr 888. Fot. Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie
5. Jean-Marc Nattier, *Portret pani de la Ferté-Imbault, córki Marie-Thérèse Geoffrin*, olej, płótno, ok. 1740, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, inw. ŁKr 888. Fot. Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie

6. Louis Bretez (kartograf), Claude Lucas (rytownik), *Paryż w 1734 r. na tzw. Planie Turgota*, miedzioryt, 1739, fragment. Fot. Wikimedia Commons
7. Kamienica w Paryżu, w której mieszkała Marie-Thérèse Geoffrin z córką. Fot. I. Zatorska

Tadeusz Cegielski

Rzeczpospolita stanisławowska w oczach elit niemieckich (kilka stereotypów)

1. J.M. Will, *Porwanie Stanisława Augusta*, akwaforta, po 3 XI 1771, repr. za: H. Widacka, *Splendor i niesława. Stanisław August Poniatowski w grafice XVIII wieku ze zbiorów polskich*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2008, s. 251
2. Malarz nieokreślony, *Portret Karola Stanisława Radziwiłła „Panie Kochanku”*, olej, płótno, przed 1767, Lwowskie Muzeum Historyczne, repr. za: J.K. Ostrowski, J.T. Petrus, *Podhorce. Dzieje wnętrz pałacowych i galerii obrazów*, Kraków 2001, il. nr 415
3. J.F. Jacobson, zapewne wg projektu E. Schrögera, Łańcuch Orderu Orła Białego Stanisława Augusta, złoto, emalia, Warszawa, przed 25 XI 1764, Zamek Królewski w Warszawie, inw. ZKW/1250. Fot. A. Ring, B. Tropiło

Przemysław Wątroba

Wezuwiusz w Kaniowie – realizacje Jakuba Kubickiego z okazji spotkania Stanisława Augusta i Katarzyny II w maju 1787 r.

1. Obelisk wzniesiony wg projektu Jakuba Kubickiego na cześć Katarzyny II w Kaniowie, 1787. Fragment obrazu J.B. Plerscha *Fajerwerk na cześć Katarzyny II w Kaniowie 6 maja 1787 r.*, olej, płótno, ok. 1787, Lwowska Narodowa Galeria Sztuki, inw. Ż-3966. Repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 232 na s. 440
2. J.B. Plersch, *Powitanie Katarzyny II w Kaniowie 6 maja 1787 r.*, olej, płótno, ok. 1787, Lwowska Narodowa Galeria Sztuki, inw. Ż-3965. Repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il., nr 231 na s. 440
3. Szalupa ze Stanisławem Augustem i jego najbliższym otoczeniem w drodze na spotkanie z Katarzyną II na Dnieprze pod Kaniowem, 1787. Fragment il. 2
4. J.B. Plersch, *Galera Dniepr, na której odbyło się spotkanie Stanisława Augusta i Katarzyny II 6 maja 1787 r. w Kaniowie*, tusz, akwarela, Gabinet Rycin Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Inw.zb.d. 8773. Fot. Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

5. J.B. Plersch, *Fajerwerk na cześć Katarzyny II w Kaniowie 6 maja 1787 r.*, olej, płótno, ok. 1787, Lwowska Narodowa Galeria Sztuki, inw. Ж-3966.
Repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 232 na s. 440

Richard Butterwick-Pawlikowski

Kościół katolicki a Rzeczpospolita w dobie Sejmu Czteroletniego

1. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta z popiersiem Piusa VI*, olej, płótno, 1789, Fundacja Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie, inw. FC-ZKW 1399. Fot. A. Ring
2. Diariusz sejmowy 1788 r., strona tytułowa, Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, repr. za: R. Butterwick, *Polska Rewolucja a Kościół katolicki. 1788–1792*, Kraków 2012, il. 37
3. Diariusz sejmowy 1790 r., strona tytułowa, Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, repr. za: R. Butterwick, *Polska Rewolucja a Kościół katolicki. 1788–1792*, Kraków 2012, il. 38
4. J.G. Holtzhey, medal pamiątkowy Konstytucji 3 maja (awers i rewers), srebro, bity, Amsterdam 1791, Zamek Królewski w Warszawie, inw. ZKW.N.332. Fot. M. Zawadzki

Anna Grześkowiak-Krwawicz

3 maja 1791 r. – polska rewolucja?

1. G. Taubert, *Zaprzysiężenie Konstytucji 3 maja*, tusz, papier, 1791, Gabinet Rycin Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 235 na s. 453
2. *Konstytucja 3 maja*, rkps, 1791, Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Publiczne Potockich, sygn. 100, II, s. 74–84. Fot. Archiwum Główne Akt Dawnych, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 234 na s. 452
3. J.-P. Norblin de la Gourdain, *Uchwalenie Konstytucji 3 maja 1791 r.*, sepia, tusz, papier, 1804–1806, Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 1 na s. 442

Jerzy Kowecki

„*Król z narodem...*”. *Stanisław August na Sejmie Czteroletnim*

1. K. Aleksandrowicz, *Portret Stanisława Augusta*, olej, płótno, 1781, własność prywatna. Fot. M. Nowacki
2. J. Peszka, *Portret Hugona Kollątaja*, olej, płótno, 1791, Zamek Królewski w Warszawie, depozyt Muzeum Narodowego w Warszawie. Fot. M. Bronarski
3. Deklaracja Stanów Zgromadzonych z 5 maja 1791 r. Pierwsza strona oryginału. Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Publiczne Potockich, sygn. 100, t. II, s. 171. Fot. Archiwum Główne Akt Dawnych
4. Statut: Ustawy dla Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej, kopia z epoki, Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, sygn. 937, k. 1. Fot. Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk

Ewa Manikowska

Sztuka i dyplomacja. Kontekst rzymski kolekcjonerstwa Stanisława Augusta

1. A. Kauffmann, *Portret księżnej Giuliany Santa Croce*, olej, płótno, 1791, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, inw. M.Ob.2705 (ŁKr855). Fot. P. Ligier, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 128 na s. 255
2. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta z popiersiem Piusa VI*, olej, płótno, 1789, Fundacja Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie, inw. FC-ZKW 1399. Fot. A. Ring

Richard Butterwick-Pawlikowski

„*Pierwsza braci w Ojczyźnie para*”. *Stanisław August i Michał Poniatowscy – blaski i cienie politycznego partnerstwa*

1. Malarz nieokreślony, warsztat M. Bacciarellego, *Portret Stanisława Augusta*, olej, płótno, po 1780, Muzeum Narodowe w Krakowie, inw. MNK-II-a-309. Fot. K. Kowalik
2. Malarz nieokreślony, warsztat M. Bacciarellego, *Portret Michała Poniatowskiego, biskupa płockiego*, olej, płótno, po 1780, Muzeum Narodowe w Krakowie, inw. MNK-II-a-310. Fot. K. Kowalik
3. M. Bacciarelli, *Nadanie przywilejów Akademii Krakowskiej przez Władysława Jagiełłę*, olej, płótno, 1783–1786, Zamek Królewski w Warszawie, inw. ZKW/3412. Fot. A. Ring, B. Tropiło

Angela Sołtys

Prymas Michał Jerzy Poniatowski w latach 1792–1793 – mity i rzeczywistość

1. M. Laboureur, *Portret Michała Jerzego Poniatowskiego*, marmur biały, 1790, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie (do 1945 pałac w Jabłonninie).
Fot. R. Opęchowski

Jerzy Kowecki

Insurekcja 1794 r. Kościuszko – Stanisław August

1. Malarz nieokreślony, *Portret Tadeusza Kościuszki*, olej, płótno, po 1792, Muzeum Wojska Polskiego, inw. 40547. Fot. Muzeum Wojska Polskiego
2. Malarz nieokreślony, *Portret generała Antoniego Madalińskiego*, olej, płótno, ok. 1790 (?), Muzeum Wojska Polskiego, inw. 937
3. K. Bechon, *Portret pułkownika Jana Kilińskiego*, miniatura, akwarela, gwasz, kość słoniowa, Muzeum Narodowe w Poznaniu, inw. 476/IV.
Fot. A. Cieślowski
4. M. Stachowicz, *Kosynierzy w 1794 r.*, akwarela, gwasz, 1795, Muzeum Księżąt Lubomirskich w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu. Zbiór Ambrożego Grabowskiego, inw. I.g.5949.
Fot. A. Solnica
5. J.B. Plersch, *Tadeusz Kościuszko ranny w bitwie pod Maciejowicami 10 X 1794*, olej, płótno, ok. 1794, Muzeum Narodowe w Poznaniu, inw. M.p.29.
Fot. A. Cieślowski

Jerzy Gutkowski

O dworze Stanisława Augusta

1. Szambelan Franciszek Ryx. F.A. Lohrmann, fragment kopii obrazu M. Bacciarellego *Posłuchanie młynarza*, 1788, Zamek Królewski w Warszawie, depozyt Muzeum Narodowego w Warszawie. Fot. A. Ring
2. Autor nieokreślony, *Portret ks. Kajetana Muratowicza, kapelana Stanisława Augusta*. Fot. ze zbiorów autora
3. Ks. Tadeusz Jurewicz, ostatni kapelan Stanisława Augusta. M. Bacciarelli, fragment obrazu *Śmierć Stanisława Augusta*, po 1798, Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Kowno. Fot. Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
4. Dr Jean-Baptiste Boeckler, lekarz Stanisława Augusta. M. Bacciarelli, fragment obrazu *Śmierć Stanisława Augusta*, po 1798, Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Kowno. Fot. Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus

Dorota Juszcak

Portrety Stanisława Augusta

1. L.-F. Marteau, *Portret Stanisława Augusta w zbroi i błękitnym płaszczu*, pastel, papier, 1764, własność prywatna, repr. za: *Polska i Europa w dobie nowożytnej. L'Europe moderne: nouveau monde, nouvelle civilisation? Moderne Europe – New World, New Civilisation? Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Juliuszowi A. Chrościckiemu*, Warszawa 2009, s. 90
2. J.E. Nilson, *Portret Stanisława Augusta*, miedzioryt, akwaforta, 1767/1769, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. M. Bronarski
3. Malarz nieokreślony według Bonviciniego, *Portret Stanisława Augusta w czerwonym fraku*, olej, płótno, lata 60. XVIII w., Fundacja Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie. Fot. A. Ring
4. Malarz nieokreślony, *Popiersie Stanisława Augusta w czerwonym fraku*, olej, płótno, lata 60. XVIII w. (?), Muzeum Pałac w Wilanowie. Fot. Z. Reszka
5. J.E. Nilson, *Portret Stanisława Augusta*, miedzioryt, akwaforta, ok. 1770, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. P. Kobek
6. Malarz nieokreślony (J.H. Grandis?), *Portret Stanisława Augusta w zbroi i błękitnym płaszczu*, olej, płótno, ok. 1764–1765, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring
7. Malarz nieokreślony, *Portret Stanisława Augusta w kirysie i mundurze*, olej, płótno, ok. 1767–1768 (?), Muzeum w Nieborowie i Arkadii, oddział Muzeum Narodowego w Warszawie. Fot. Muzeum w Nieborowie i Arkadii
8. P. Krafft St., *Portret Stanisława Augusta w kirysie*, olej, płótno, 1767–1768, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring
9. P. Krafft St., *Portret Stanisława Augusta w czerwonej bekieszce*, olej, płótno, 1767–1768, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring
10. D. Orme wg miniatury J.-B.P. Le Bruna (wzorowanej na obrazie P. Kraffta St.), *Portret Stanisława Augusta w bekieszce*, miedzioryt, 1792, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. M. Bronarski
11. Ch.J. Werner II, *Portret Stanisława Augusta w stroju koronacyjnym*, olej, płótno, 1764, Muzeum Narodowe w Warszawie. Fot. M. Bronarski
12. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta w stroju koronacyjnym*, olej, płótno, ok. 1767–1769, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring
13. M. Bacciarelli, *Popiersie Stanisława Augusta w mundurze*, olej, płótno, 1766 (?), Muzeum Narodowe w Warszawie. Fot. K. Wilczyński
14. Warsztat M. Bacciarellego, *Portret Stanisława Augusta w mundurze korpusu kadetów*, olej, płótno, wg oryginału z ok. 1775, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring

15. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta z gestem dyskusji*, olej, płótno, ok. 1780, Florencja, Palazzo Pitti, repr. za: *Un ritrattista nell'Europa delle corti Giovanni Battista Lampi 1751–1830*, kat. wyst., oprac. F. Mazzocca, R. Pancheri, A. Casagrande, Castello del Buonconsiglio, Trento 2001, il. 31 na s. 46
16. Warsztat M. Bacciarellego, *Portret Stanisława Augusta w mundurze gwardii pieszej koronnej*, olej, płótno, według oryginału z 1784 (?), na rynku sztuki w 1996. Fot. D. Juszczyk
17. Warsztat M. Bacciarellego, *Portret Stanisława Augusta w mundurze gwardii konnej koronnej i królewskim płaszczu*, olej, płótno, wg oryginału z ok. 1780–1785, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring, B. Tropiło
18. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta z popiersiem Piusa VI*, olej, płótno, sygn. i dat. 1789, Fundacja Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie. Fot. A. Ring
19. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta w kapeluszu z piórami*, olej, płótno, ok. 1785 r., Muzeum Narodowe w Warszawie. Fot. P. Ligier / Z. Doliński / Muzeum Narodowe w Warszawie
20. M. Bacciarelli, *Portret alegoryczny*, olej, płótno, 1793, zbiory prywatne, Paryż, repr. za: *L'Aigle Blanc. Stanislas Auguste, dernier roi de Pologne*, kat. wyst., Musée national du Palais de Compiègne, Paris 2011, il. na s. 153
21. M. Bacciarelli, *Portret Stanisława Augusta w czerwonym fraku*, olej, płótno, ok. 1794, Zamek Królewski w Warszawie. Fot. A. Ring
22. G.B. Lampi St., *Portret Stanisława Augusta w błękitnym szlafroku*, olej, płótno, 1789, Muzeum Narodowe w Warszawie, repr. za: *Stanisław August, ostatni król polski. Polityk, mecenas, reformator (1764–1795)*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 58 na s. 156
23. G.B. Lampi, *Portret Stanisława Augusta z listem*, olej, płótno, ok. 1789 r., zaginiony, repr. za: „Tygodnik Ilustrowany” 1918, 21, il. na s. 254
24. W. Lesseur (wg G.B. Lampiego St.), *Portret Stanisława Augusta w fioletowym fraku*, miniatura, akwarela, gwasz, kość słoniowa, 1791, Fundacja Zbiorów im. Ciechanowieckich w Zamku Królewskim w Warszawie. Fot. A. Ring
25. J. Pitschmann wg G.B. Lampiego, *Portret Stanisława Augusta w fioletowym fraku*, pastel, papier na płótnie, 1791, Muzeum Narodowe w Poznaniu, repr. za: *Stanisław August, ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, kat. wyst., red. A. Sołtys, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2011, il. nr 14 na s. 148
26. J. Pitschmann, *Portret Stanisława Augusta w mundurze korpusu kadetów*, pastel, papier, 1789–1791, Muzeum Narodowe w Warszawie. Fot. M. Bronarski